

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS IR PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAJĄ KOLONIJĄ

2022-06-09 Nr. 4D-2022/1-283
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-03-10 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjų departamentas arba KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu skundo / prašymo nagrinėjimu ir neteisėtu jo persiuntimu Pravieniškių pataisos namams-atvirtajai kolonijai (toliau vadinama ir – PPN-AK), bei nesudaromų sąlygų dirbti.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, aprašytos šios:

„[...] 2022 m. sausio 13 d. su prašymu reg. Nr. 72(9-10)168 kreipiausi į PPN-AK dėl darbo ir užimtumo [...]. [...] 2022 m. sausio 13 d. reg. Nr. 7-336 gavau atsakymą ir aš su juo nesutikau tai apskundžiau vadovaudamasis BVK 183 str. 2 d.

KD grąžino skundą nagrinėti PPN-AK 2022 m. vasario 3 d. reg. Nr. 2G-413 atsakymą pateikia 2022 m. kovo 3 d. Nr. 7-1214, taigi su pateiktu atsakymu nesutinku nes čia pateiktas toks pats atsakymas tik kitu išdėstymu.

Taigi, KD nenagrinėja mano skundo taip pat ir prašymo pagal BVK 183 str. 2 d. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022 m. kovo 15 d. raštu Nr. 4D-2022/1-283/3D-612 kreipėsi į PPN-AK, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2022 m. kovo 15 d. Seimo kontrolierė gavo PPN-AK 2022 m. kovo 22 d. raštą Nr. 14-4009; rašte ir jo prieduose pateikta toliau nurodyta informacija:

4.1. „Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos administracija 2022 m. sausio 13 d. Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų) peticijų ir skundų apskaitos žurnale Nr. 72(9-10)-168 užregistravo šio nuteistojų prašymą dėl galimybės dirbti ir 2022-01-20 nuteistajam buvo pateiktas atsakymas Nr. 7-336 į 2022-01-13 prašymą Nr. 72(9-10)168, kuriame teigiama: „[...]“

Įstaigos administracija, atsižvelgdama į laisvas pareigas ir darbo vietas, diskrecijos teise siūlo darbą nuteistiesiems laisvės atėmimo bausmę atliekantiems lengvojoje ir paprastojoje grupėse, kurie stengiasi gyvenimo tikslų siekti teisėtais būdais ir priemonėmis. Šiuo metu nėra galimybės Jums pasiūlyti darbo, kadangi darbo vietų skaičius VI „A“ siuvyklos ceche, bei ūkio aptarnavimo brigadoje, yra ribotas. Pasikeitus aplinkybėms ir atsiradus laisvų pareigų ir darbo vietų įstaigos administracija pasiūlys Jums darbą.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, nuteistojo pataisos procese darbas yra svarbi užimtumo forma, tačiau atsižvelgiant į tai, kad Jūsų šiai dienai nėra galimybės įdarbinti, rekomenduojame rinktis kitas užimtumo formas t. y. jei mokotės – tęskite mokymąsi ir siekite gerų rezultatų mokslo rezultatų, rinkitės individualią veiklą, dalyvaukite kultūrinėje, švietėjiškoje, sporto veikloje.[...];

4.2. KD 2022-02-08 raštu Nr. 2S-333 persiuntė Pareiškėjo 2022-01-27 skundą nagrinėti PPN-AK administracijai, prašydamas išnagrinėti pagal kompetenciją ir atsakyti Pareiškėjui. PPN-AK administracija 2022-03-03 pateikė Pareiškėjui atsakymą, apie tai informuodama ir KD.

5. Seimo kontrolierė 2022 m. kovo 15 d. raštu Nr. 4D-2022/1-283/3D-613 kreipėsi į KD, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2022 m. kovo 24 d. Seimo kontrolierė gavo KD 2022 m. kovo 24 d. raštą Nr. 1S-1086; rašte ir jo prieduose pateikta toliau nurodyta informacija:

5.1. „[...] pareiškėjas kreipėsi į Kalėjimų departamentą pateikdamas 2022-01-27 skundą (reg. Nr. 2G-413/2022-02-03) dėl nesudaromos galimybės įsidarbinti bei kalinimo sąlygų Pravieniškių pataisos namuose-atvirojoje kolonijoje. (pareiškėjo skundo kopija pridedama). [...]“

5.2. „[...] Kalėjimų departamentas minėto skundo nenagrinėjo, kadangi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio 1 dalies (viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui) ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 12 dalies (viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu) nuostatomis, 2022-02-08 raštu Nr. 2S-333 „Dėl skundo persiuntimo“ persiuntė šį skundą nagrinėti Pravieniškių pataisos namų -atvirosios kolonijos direktoriui (rašto kopija pridedama).“

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

6. Viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

- *3 straipsnis. Viešojo administravimo principai* – „5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 12) subsidarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu; [...]“;

- *10 straipsnis. Administracinių sprendimų priėmimas* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.[...]“;

- 11 straipsnis. *Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.[...]; 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: 1) nėra galimybės prašymą ar skundą teikiančią asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą; 2) jis grindžiamas akivaizdžiai tikrovės neatitinkančiais faktais arba jeigu jo turinys nekonkretus ir nesuprantamas ir dėl to viešojo administravimo subjektas negali tokio prašymo ar skundo išnagrinėti; 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; 4) paaiškėja, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija ar teismas; 5) nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai; 6) prašymas ar skundas viešojo administravimo subjektui pateiktas ne pagal kompetenciją. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

7. Bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

- 125 straipsnis. *Nuteistųjų užimtumo tikslas* – „Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų užimtumo tikslas – mažinti neigiamą kalinimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę išėjus iš pataisos įstaigos“;

- 126 straipsnis. *Nuteistųjų užimtumo formos* – „1. Laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems šio Kodekso nustatyta tvarka ir sąlygomis sudaromos galimybės užsiimti prasminga jų ir visuomenės interesus atitinkančia veikla. 2. Nuteistųjų užimtumo prasminga jų ir visuomenės interesus atitinkančia veikla formos: 1) darbinė veikla; 2) darbas už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų; 3) bendrasis ugdymas, profesinis mokymas, aukštasis mokslas; 4) individuali veikla; 5) dalyvavimas kultūrinėje, švietėjiškoje, sporto veikloje“;

- 127 straipsnis. *Nuteistųjų užimtumo organizavimas* – „1. Organizuodama nuteistųjų užimtumą, pataisos įstaigos administracija privalo siekti, kad kiekvienas nuteistasis, išskyrus šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą atliekančius nuteistuosius, ne mažiau kaip aštuonias valandas per parą užsiimtų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla.

2. Pataisos įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą:

1) privalo siekti, kad visiems darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems būtų pasiūlyta įsitraukti, kiek tai įmanoma, į jų įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą;

2) bendradarbiauja su fiziniais ar juridiniais asmenimis ir su jais sudaro sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla ar kitų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla pataisos įstaigos teritorijoje ar už jos ribų;

3) konsultuoja nuteistuosius, siekdama padidinti jų motyvaciją savarankiškai įsidarbinti už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, pradėti ar tęsti mokymąsi bendrojo ugdymo, profesinėje ar aukštojoje mokykloje;

4) ieško darbo vietų arba teikia praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauja jiems įsidarbinant;

5) padeda nuteistiesiems įsigyti jų individualiai veiklai reikalingų priemonių ir realizuoti vykdant šią veiklą sukurtus gaminius;

6) organizuoja kultūrinius, švietėjiškus ir sporto renginius.

3. Kalėjimų departamento direktoriaus nustatyta tvarka pataisos įstaiga sudaro sąlygas nuteistiesiems, neturintiems teisės be sargybos arba palydos išvykti už pataisos įstaigos teritorijos ribų, mokytis profesinio mokymo įstaigoje ar nuotoliniu būdu studijuoti aukštojoje mokykloje.“;

- *130 straipsnis. Nuteistųjų įtraukimo į užimtumą darbine veikla tvarka* – „1. Kiekvienas laisvės atėmimo bausmę atliekantis nuteistasis, nedirbantis darbo už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, privalo užsiimti pataisos įstaigos pasiūlyta darbine veikla ir taip prisidėti prie jo išlaikymo pataisos įstaigoje sąnaudų sumažinimo. Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarką nustato Kalėjimų departamento direktorius.[...]; 6. Drausmės grupės sąlygomis laikomi nuteistieji darbine veikla užsiima tik pataisos įstaigos teritorijoje“;

- *183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas* – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

8. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatuose, patvirtintuose teisingumo ministro 2012 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 1R-58, nustatyta:

„8.31. nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Kalėjimų departamento kompetencijai; [...].“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo

administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

10. 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„LVAT savo praktikoje nuosekliai pažymi, kad kiekvienas viešojo administravimo subjektas veiklą vykdo teisės aktais nustatytos kompetencijos ribose. Kompetencija kaip kompleksas tam tikrų priemonių (uždaviniai, funkcijos, teisės ir pareigos, veiklos formos ir metodai) yra svarbiausia administracinio teisinio statuso sudėtinė dalis (2014 m. sausio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-293/2014). Viešojo administravimo subjekto administracinį teisinį statusą sudaro tokie elementai kaip uždaviniai, funkcijos, teisės ir pan. Kiekvieno šio elemento vaidmuo nurodytame kontekste yra skirtingas, todėl jie negali būti tapatinami arba tam tikros analizės (sisteminės, loginės ir t. t.) būdu iš vienu išvedami kiti. Tai reiškia, kad viešojo administravimo subjekto administracinis teisinis statusas juridškai turi būti aiškiai ir konkrečiai apibrėžtas teisės aktuose (2013 m. liepos 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-1405/2013). Viešojoje teisėje taikomi įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečiomis teisės aktų normomis ir svarbu, kad institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai (2014 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-727/2014; 2015 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015; 2012 m. sausio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A858-257/2012).“

Tyrimo išvados

11. Pareiškėjas Skunde rašo, jog su prašymu dėl darbo ir užimtumo suteikimo kreipėsi į PPN-AK, gavo šio įstaigos atsakymą, kuris Pareiškėjo netenkino, tuomet apskundė gautą atsakymą KD, o šis jo skundo nenagrinėjo, bet persiuntė PPN-AK nagrinėti pagal kompetenciją.

Pareiškėjo manymu, KD taip elgdamasis veikė nepagrįstai.

12. Pareiškėjas su prašymu (2022-01-13, Nr. 72(9-10)-168; PPN-AK gautas ir užregistruotas 2022-01-17, Nr. 1-65083) kreipėsi į PPN-AK dėl galimybės dirbti. PPN-AK įvertinę prašymo turinį 2022-01-20 raštu Nr. 7-336 pateikė atsakymą, kuriame nurodė, jog įstaiga turi diskrecijos teisę siūlyti laisvas darbo vietas pirmiausia lengvojoje ir paprastojoje grupėje esantiems nuteistiesiems, o Pareiškėjas šiuo metu bausmę atlieka drausmės grupėje, bei paminėjo, jog šiuo metu nėra laisvų darbo vietų ir, kai tokia galimybė atsirastų, pasiūlytų darbą ir Pareiškėjui, be to, rekomendavo rinktis kitas užimtumo formas, t. y. tęsti mokymąsi, dalyvauti kultūrinėje, švietėjiškoje ir sporto veikloje.

Pažymėtina, jog nuteistųjų užimtumo tikslas yra mažinti neigiamą kalnimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę išėjus iš pataisos įstaigos.

Nuteistųjų užimtumo formos numatytos BVK 126 straipsnyje, t. y. darbinė veikla, darbas už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, bendrasis ugdymas, profesinis mokymas, aukštasis mokslas, individuali veikla, dalyvavimas kultūrinėje, švietėjiškoje, sporto veikloje.

Pagal BVK 127 straipsnio nuostatas, nuteistųjų užimtumo organizavimas yra priskirtas

pataisos įstaigos administracijai, kuri privalo siekti, kad kiekvienas nuteistasis ne mažiau kaip aštuonias valandas per parą užsiimtų BVK numatyta veikla.

Taigi PPN-AK 2022-01-20 raštu Nr. 7-336 pateikdami atsakymą Pareiškėjui, tiek teikdami pakartotiną atsakymą 2022-03-03 raštu Nr. 7-1214 tik informavo apie tai, kad šiuo metu nėra galimybės suteikti Pareiškėjui darbo vietas, ir rekomendavo rinktis kitą alternatyvą, t. y. galimybę studijuoti, užsiimti individualia, kultūrine ar sporto veikla. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad PPN-AK, siūlydami Pareiškėjui alternatyvias veiklas, nepasiūlė nieko konkretaus, tinkamo konkrečiai Pareiškėjui, nesiėmė jokių veiksmų, padėsiančių spręsti susidariusią situaciją dėl darbo ir užimtumo.

Seimo kontrolierė vertindama PPN-AK administracijos Pareiškėjui pateiktų atsakymų turinį, konstatuoja, jog PPN-AK atsakymai pateikti nesuteikiant išsamios informacijos apie galimybę dirbti bei kur ir kaip Pareiškėjas galėtų realizuoti siūlomą galimybę užsiimti kita veikla, tokia kaip mokslas, individuali, kultūrinė ar sporto veikla, nesiekta spręsti iškilusios su darbine veikla susijusios problemos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl PPN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant Pareiškėjui sąlygų dirbti ir nesprenžiant užimtumo problemas, yra pagrįstas.

13. Pareiškėjas pasinaudodamas BVK 183 straipsnio nuostatų suteikta teise, tokį PPN-AK atsakymą 2022-01-27 (KD gautas 2022-02-03, Nr. 2G-413) apskundė KD, Kalėjimų departamentas įvertinęs skundo turinį, minėtą Pareiškėjo skundą 2022-02-08 raštu Nr. 2S-333 persiuntė nagrinėti pagal kompetenciją PPN-AK bei nurodė, kad apie priimtus sprendimus būtų informuotas ir Pareiškėjas.

Nagrinėdamas pareiškėjų skundus Kalėjimų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo normų ir principų.

VAĮ 14 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų arba priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam subjektui bei apie tai praneša asmeniui.

Taigi, viešojo administravimo subjektas, šiuo atveju – KD, įvertinęs gauto skundo (pareiškimo) turinį ir nustatęs (šios pažymos 5.1 ir 5.2 punktai), jog negali spręsti jame išdėstytų klausimų arba priimti atitinkamų sprendimų, persiunčia tokį skundą kompetentingai įstaigai, šiuo atveju – PPN-AK.

Pažymėtina, kad šiuo konkrečiu atveju KD, persiūsdamas Pareiškėjo skundą PPN-AK nagrinėti, vadovavosi VAĮ 3 str. 12 dalimi, veikė laikydamasis subsidiarumo principo, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu.

BVK reglamentuota bausmių vykdymo ir atlikimo tvarka, sąlygos ir principai, nustatyta privalomoji tvarka, kuria išankstinio nagrinėjimo ne teismo tvarka nagrinėjami nuteistų asmenų skundai dėl bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų. Pažymėtina, kad, pagal BVK 183 straipsnio nuostatas, laisvės atėmimo bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui, bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui, o Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.

Pareiškėjas skunde reiškė nepasitenkinimą PPN-AK administracijos neužtikrinamu užimtumu ir darbo nesuteikimu bei rašė, jog nesutinka su PPN-AK pateiktu atsakymu, kuriame nebuvo sprenžžiama konkreti problema.

Atkreiptinas dėmesys, kad Kalėjų departamentas, gavęs Pareiškėjo skundą, ši dar kartą persiuntė nagrinėti PPN-AK administracijai. Pastebėtina, kad, pagal Kalėjų departamento nuostatus, Kalėjų departamento vienas iš veiklos tikslų yra nagrinėti asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Kalėjų departamento kompetencijai.

Atsižvelgiant į teisės aktų nuostatas ir įvertinus Kalėjų departamento persiūtą Pareiškėjo skundo turinį, kyla abejonių dėl KD sprendimo dar kartą persiūsti šį skundą nagrinėti PPN-AK administracijai, kuri jau pateikė savo poziciją ir sprendimą Pareiškėjo keliamais klausimais, todėl lieka neaišku, kodėl KD priėmė sprendimą nenagrinėti Pareiškėjo skundo, nesprendė iškeltos problemos, susijusios su užimtumu ir darbu, o persiuntė skundą, pavesdamas PPN-AK dar kartą nagrinėti šį klausimą.

Tyrimo metu Kalėjų departamentas nepaaiškino, kodėl persiuntė Pareiškėjo skundą veikdamas pagal Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintą subsidarumo principą, nors Pareiškėjas skunde teiktame KD yra nurodęs konkrečias skundžiamas aplinkybes, skundė PPN-AK administraciją, kuri ilgą laiką nesuteikia Pareiškėjui galimybės dirbti ir nesprendžia šios problemos.

LVAT savo praktikoje pabrėžia, kad valstybės institucijos turi veikti kaip *bonus pater familias*, t. y. apdairiai ir rūpestingai (2013 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2473/2013).

Apibendrinant išdėstytas aplinkybes, konstatuotina, kad Kalėjų departamentas dėl Pareiškėjo 2022-01-27 skundo (KD gautas 2022-02-03, Nr. 2G-413) priėmė 2022-02-08 raštu Nr. 2S-333 sprendimą pakartotinai persiūsti skundą nagrinėti PPN-AK, nors skunde keliamų klausimų sprendimas priskirtas būtent Kalėjų departamento kompetencijai; toks KD sprendimas negali būti vertinamas kaip tinkamas ir kaip apdairi ir rūpestinga institucijos veikla.

Įvertinus visas šias aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundas dėl galimai netinkamų Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų, nenagrinėjant 2022-01-27 skundo ir jį persiunčiant, pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl PPN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesudarant Pareiškėjui sąlygų dirbti ir nesprendžiant užimtumo problemos, pripažinti pagrįstu.

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), nenagrinėjant jo skundo ir jį persiunčiant, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, **Pravieniškų pataisos namų-atvirosios kolonijos direktoriui** rekomenduojama:

16.1. imtis priemonių, kad skundai bei užimtumo problemos būtų sprendžiamos individualiai;

16.2. imtis priemonių ir spręsti dėl užimtumo ir darbo užtikrinimo Pareiškėjui.

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Kalėjų departamento direktoriui** rekomenduoja imtis priemonių, kad skundai, kuriuose skundžiamasi jam pavaldžių institucijų pareigūnų veiksmais (neveikimu), nebūtų persiunčiami joms pakartotinai nagrinėti, o būtų tiriami

atidžiai ir rūpestingai pagal BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatytą Kalėjimų departamento kompetenciją.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į **Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė